

Tusentals björnar i fångenskap i Kina

Den sjätte december 2002 kom Franz i till Animals Asia Foundations räddningscenter i kinesiska Chengdu. Då hade hon legat inlåst i en bur i 25 år, ända sedan hon var en björnunge.

TEXT JENNY HALLBERG FOTO MONICA OLSSON

Buren Franz i räddades ur var samma bur som hon suttit i hela sitt liv och därför hade hon inte kunnat växa. Hennes huvud var en vuxen björns men kroppen bara en tredjedel av vad den borde vara om hon hade fått leva i frihet. Men det fick hon inte. Hon blev offer för den kinesiska gallindustrin, som håller runt 10 000 björnar instängda i trånga burar och tappar dem på galla från ett öppet sår i magen, eftersom man tror att gallan har medicinsk effekt.

När Monica Olsson träffar Franz i är hon 32 år och en mycket gammal björn. Det var sju år sedan hon räddades ur sin bur och fick en fristad på räddningscentret.

– Hon kom ofta så nära gallret så man kunde känna hennes andedräkt och se in i hennes ögon. Man undrar hur människan kan vara så grym och hur hon kunnat överleva denna tortyr.

Franzis tår och flera av hennes tänder var avklippta för att hon inte skulle kunna rivas och bitas när hon tappades på galla varje dag på farmen hon räddades ifrån och Monica Olsson får tårar

i ögonen när hon berättar om den lilla björnen med luggsliten päls och en förkärlek för grapefrukt. Monica Olsson är vice ordförande i Animal Protection Network (APN), en svensk organisation som stöder räddningscentret för Kinas gallbjörnar, Moon bear rescue, genom insamlingar och i september i år fick hon chansen att åka till Kina och träffa de före detta gallbjörnarna, som räddats från någon av Kinas gallfarmer.

– Jag ville bara gråta, dels för deras lycka, men också för att jag vet att det finns tusentals björnar som inte har det så bra som dem.

Gammal tradition

Galla från björnar har använts i traditionell kinesisk medicin i 3 000 år i Kina, men också i Vietnam, Japan, Korea, Taiwan, Indonesien, Malaysia och Singapore. Galla innehåller ämnet ursodeoxykolsyra (UDCA) som tros vara antiinflammatorisk och kunna sänka feber, skydda levern, förbättra synen och bryta ner gallsten. Också människors galla innehåller ämnet UDCA, men björnars

galla har den högsta koncentrationen.

På 1980-talet blev björngalla en industri i större skala. Efterfrågan fanns också bland asiater i USA, Australien och Kanada och björnar fångades in och började födas upp på farmer, framförallt i Kina och Vietnam, där de placerades i trånga burar och tappades på galla, ofta flera gånger per dag. Kragbjörnen, eller asiatisk svartbjörn, är den vanligaste björnen på farmerna, men också malajbjörnen och det trots att båda arterna är listade som utrotningshotade.

Dyra droppar

Enligt den internationella djurrättsorganisationen WSPA tappas björnarna på farmerna varje år på 7 000 kilo galla men bara runt 500 kilo används i olika läkemedel. Överskottet blir ögondroppar, vin och kosmetiska produkter. Trots att man sedan 50-talet kan framställa UDCA syntetiskt så föredrar många den naturliga gallan, som säljs för runt sex tusen dollar litern.

Sedan 1990 är det förbjudet att fånga vilda björnar, men gallfarmerna är lag-

I Asien är det vanligt att björnar hålls fångna i små burar och tappas på galla ur öppna sår i magen.

liga i Kina och Vietnam. Det motiverar den kinesiska regeringen med att den vilda björnpopulationen, som i hela Asien består av runt 25 000 djur, bevaras. Enligt officiella siffror hålls omkring 7 000 björnar i fångenskap och kan tappas på galla varje dag, år ut och år in och hade inte farmerna funnits hade 10 000 vilda björnar dödats om året för att producera tillräckligt med galla för marknadens efterfrågan, enligt myndigheterna. Ändå fångas vilda björnar, enligt AAF. 20 procent av de björnar som räddats har skador som tyder på att de blivit fångade i snaror och fällor, t ex saknar de en tass eller ett ben.

Det lönar sig att kämpa

Gallbjörnarna blev kända för västvärlden 1993 av den brittiska djurrättskonsulten Jill Robinson, som då för första gången besökte en gallfarm. Hon hade hört att tusentals björnar tappades på galla på farmer i Kina och ville se det med egna ögon. Och hon chockades av vad hon såg. I bur efter bur i det mörka rummet på farmen låg och satt

utrotningshotade kragbjörnar med rör instuckna genom hål i buken, där gallan tappades ut. De gnydde och gnällde, stångade huvudena mot burarna och en del saknade tassar eller tår. Antingen för att de snarfångats och snaran förstört deras lemmar, eller för att de klippts av av dem som jobbar på farmen. Tar man bort yttersta delen av tassarna kan björnarna inte rivas när de tappas på galla. Av samma anledning klipps hörntänderna av på många björnar, så att de inte ska kunna bitas. Tandens pulpa exponeras, vilket är smärtsamt och kan leda till infektioner.

Bilderna kablades ut över världen och Jill började sin kamp för att rädda björnarna, en kamp mot farmare, läkare och mot den kinesiska regeringen. Det

vi känner till om björnarnas liv i fångenskap på farmerna vet vi av de besök på över 50 farmer som Jill Robinson och andra aktivister från djurrättsorganisationer gjort genom åren efter Jills avslöjande 1993. Några besök har varit officiella och godkända av myndigheterna, men i många fall har de fått agera turister eller potentiella galluppköpare för att bli insläppta på farmerna.

Moon bear rescue

1998 startade Jill Robinson Hongkongbaserade AAF, Animals Asia Foundation, och 2000 lyckades hon efter påtryckningar skriva ett avtal med den kinesiska regeringen om att ta hand om 500 björnar från de värsta gallfarmerna.

Hon blev offer för den kinesiska gallindustrin, som håller runt 10 000 björnar instängda i trånga burar och tappar dem på galla från ett öppet sår i magen, eftersom man tror att gallan har medicinsk effekt.

Sedan år 2000 har 260 björnar räddats till Moon bear rescue centre i Chengdu.

Sedan dess har sammanlagt 41 farmer stängts och 260 björnar har räddats till Moon bear rescue centre i Chengdu, i Guangdong-provinsen, på mark som Jill fick i gåva av en rik kinesisk affärsman och djurvän.

72 av de räddade björnarna har avlidit kort efter att de räddats till frihet. De har varit för illa tilltygade av undernäring, infektioner, tumörer eller led- och diskproblem för att de tvingats sitta eller ligga stilla i åratal utan att kunna röra sig. Björnarna utsätts för enormt fysiskt lidande, men också psykiskt, säger veterinären Johan Lindsjö, som har arbetat med björnar bland annat i Asien.

– De skriker, rivs och bits och stångar huvudet mot burens väggar för att komma undan galltappningen och i fångenskapen utvecklar de stereotypa beteenden som kan ta lång tid att bli av med efter att de räddats till frihet, säger han. Och Monica Ohlsson berättar om en björn som alltid gick till ett hörn av gården och

”fastnade” vid stängslet, där den trampade runt i cirklar, för att den var van att vara instängd på ett litet utrymme. Därför hade man fått stänga av hörnet med stenar, så att björnen inte skulle gå dit och ”fastna”.

Enligt kinesisk lag ska burarna vara så stora att björnarna ska kunna röra sig, men de flesta har inga andra burar än de små tömningsburarna, där de får vistas hela livet. Men de runt 170 björnar som överlevt anpassar sig nu långsamt till ett liv i frihet på centret, där de får mat och kärlek och kan leka med andra björnar.

Och Monica Olsson kommer aldrig att glömma Franzi och de andra björnarna. Hon skulle gärna åka tillbaka, men Franzi får hon aldrig mer träffa. Strax efter att hon lämnat Kina, den 7 oktober, åt Franzi sin sista grapefrukt och lämnade sitt liv på centret, Jill Robinsson och de andra skötarna och hennes enda bästa björnvän Rupert. När nyheten om hennes död lagts ut på Jills blogg strömmade

avskedshälsningarna in från jordens alla hörn: ”Rest in peace our darling Franzi, and thank you from your family who loved you to the moon – and back”. ■

FÖR MER INFO:

www.animalsasia.org
www.animalprotection.se
www.bearbiblefacts.org

Så kan du hjälpa björnarna

Vill du också göra din röst hörd i kampen för att rädda gallbjörnarna?

På www.djurskyddet.se kan du mejla eller skriva ut och skicka Animal Asias färdigskrivna brev som uppmanar den Vietnamesiska regeringen att frigöra björnarna och låta Animals Asia's Moon Bear Rescue Centre ta hand om dem.